

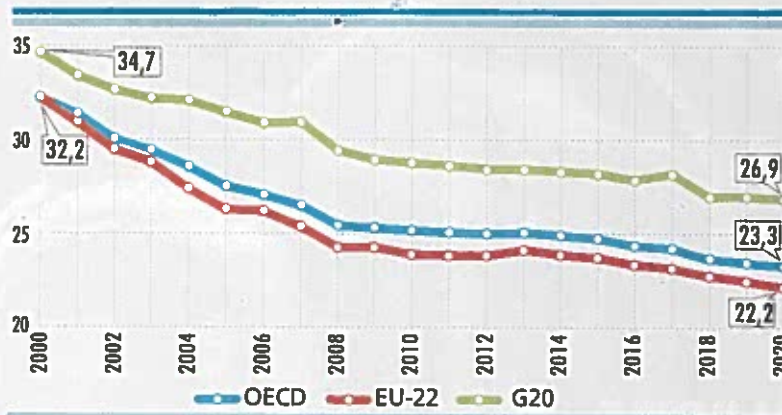

ULUSLARARASI VERGİLEMEDE DÖNÜŞÜM

Kurumlar vergisi oranlarındaki düşüş dibe vururken, dolaysız vergilerin hükümetlerin bütçelerindeki payı arttıkça arttı. Bu ortamda ülkeler, “vergide rekabetten, vergide iş birliğine” yöneldi ve hükümetler kamu harcamalarının finansmanında vergiyi keşfetti.

OECD'nin Haziran 2020'de güncellediği “Temel Vergi Oranı Göstergeleri” (<https://www.oecd.org/tax/tax-policy/tax-database/tax-database-update-note.pdf>) incelendiğinde “kanuni kurumlar vergisi” oranlarının yüzde 9 ila yüzde 30 arasında değiştiği görülüyor. Bu veriye göre, kurumlar vergisi oranları 2000 ve 2020 arasında bir ülke hariç tüm ülkelerde düşmüş ve bu durum ortalama kurumlar vergisi oranına yüzde 9'luk bir düşüşe olarak yansımış. OECD, 22 AB üyesi ve G20 ülkelerinin “kurumlar vergisi oranları”, en belirgin şekilde 2007 ile 2008 arasındaki “finansal kriz” sırasında düşmüş. Yeni Zelanda, Amerika Birleşik Devletleri, Norveç, İsveç ve İngiltere 2000 ve 2007 yılları arasında oran değiştirmemiş, fakat bu ülkelerde 2007 mali krizini takip eden yıllarda vergi oranlarını düşürmüştü.

2000 ile 2020 arasında AB ile OECD oranları yüzde 10'dan fazla düşüş gösterdi. 2000 yılında yüzde 32,2 oranı ile OECD ve 22 AB ülkesinin ortalaması eşit iken, 2020'de 22 AB ülkesi oranı OECD'den yüzde 1,1 daha düşük oldu.

Türkiye'de de kurumlar vergisi oranı 2006 yılında yüzde 30'dan yüzde 20'ye düştü, fakat 2018 – 2020 yıllarında yüzde 22'ye, 2021'de yüzde 25'e ve 2022'de de yüzde 23'e yükseltildi.

NEDEN KÜRESEL ASGARİ VERGİ?

Kurumlar vergisi oranlarındaki düşüş dibe vururken, dolaysız vergilerin hükümetlerin bütçelerindeki payı arttıkça arttı. Ayrıca küresel asgari verginin hayata geçirilmesi en önemli nedenlerini şöyle sıralayabiliriz:

- Ekonomilerdeki dönüşüm (dijitalleşme) ve dijital şirketleri vergileme zorlukları,
- Ülkelerin vergi oranı rekabeti,
- Çok uluslu şirketlerin agresif vergi politikaları,
- Covid-19'un hükümetlere çıkardığı yükler,
- Negatif faiz döneminin sonuna yaklaşılması ile kamu harcamalarının borçla finansmanının yaratacağı faiz ödemelerinin bütçeleri daha da bozacak olması.

Bu ortamda ülkeler, “vergide rekabetten, vergide iş birliğine” yöneldi ve hükümetler kamu harcamalarının finansmanında vergiyi keşfetti.

OECD'nin 8 Haziran 2020'de açıkladığı “kurumlar vergisi istatistikleri” (<https://www.oecd.org/tax/new-corporate-tax-statistics-provide-fresh-insights-into-the-activities-of-multinational-enterprises.htm>) çok uluslu işletmelerle (ÇÜ) ilgili “agresif vergi planlama” tablosunu ortaya koyuyor.

Yayınlanan bulgular, ana merkezi 26 farklı ülkede olan ve küresel çapta 100'ü aşkın ülkede faaliyet gösteren yaklaşık 4 bin ÇÜ'nin küresel faaliyetleriyle ilgili vergi ve ekonomik bilgilerine (ülke bazlı raporlar) dayanmaktadır.

- Çalışan kişi sayısı ve maddi varlıkların bulunduğu yerlerden ziyade, yatırımların toplandığı merkezlerde ÇÜ'ler daha yüksek kazançlar raporlarken; kârları raporlayan yerlerle ekonomik faaliyetlerin gerçekleştirildiği yerler arasındaki uyumsuzluk,
- Çalışan kişi başına hasılatın kanuni kurumlar vergisi oranlarının “sıfır” olduğu ve yatırımların toplandığı merkezlerde daha yüksek olma eğiliminde olduğu,

